

Az erdészeti műszótár szerkesztése köréből.

Az erdészeti műszótár szerkesztő-bizottságának 1902. évi márczius hó 19-én tartott értekezletéről felvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Dr. *Bedő* Albert elnök, *Arató* Gyula, *Bencze* Gergely, *Bund* Károly, *Cséti* Ottó, *Fekete* Lajos, *Illés* Nándor és *Sobó* Jenő biz. tagok.

Elmaradásukat kimentették: *Csiby* Lőrincz, *Rózsai* Rezső és *Vadas* Jenő.

I. Elnök bejelenti, hogy a legutóbbi értekezlet határozata értelmében a nagymélt. földmiv. miniszter ur az Országos Erdészeti Egyesület útján megkeresett, hogy a községi és némely más erdők kezelését teljesítő erdészeti tisztviselők által a nép száján élő erdészeti jelentőségű kifejezéseket és tájszókat gyűjtse össze. A miniszter ur erre vonatkozólag már ki is bocsátott egy körrendeletet, melynek eredményeként remélhetőleg bő szóanyag fog a bizottság birtokába jutni.

Örvendetes tudomásul szolgál.

II. A legutóbbi értekezlet megállapodása szerint a bizottság a kétes műszavak tárgyalását kezdi meg.

Fekete Lajos az erdőrendezéstan körébe vágó kétes szavakat a következőkben terjeszti elő:

a) *Alfa* (Unterholz) helyett ajánlja; *aljfa*. A bizottság hozzájárul.

b) *Allab* helyett ajánlja: *faság*. Főállab = a faság zöme; mellékállab = a faság járulékos része, járuléka; állabalak = a faság szerkezete.

A bizottság több tagja ezzel szemben a *faállomány* szót tartja megfelelőbbnek, miután állab alatt valamely erdőrészlet (osztag) faállományát értjük. Ismételt használat esetén egyszerűen: *állomány*. Összetételben pl. *faállománytérkép* (fanem és kortérkép.)

A bizottság az állab szó helyett a *faállomány*, illetőleg állomány szót fogadja el.

c) *Fekete* Lajos biz. tag folytatólag a *felfa* szó helyett (Oberständer, Oberholz) a magyarosabb *főfa* kifejezést ajánlja. Elfogadtatik.

d) *Forda* helyett a bizottság a fogalomnak teljesen megfelelő, helyesen képezett és már meg is honosodott *vágásforduló*, rövidesen *forduló* kifejezést fogadja el.

e) A *hozam* és *hozadék* szavakat a bizottság egyaránt használhatónak tartja.

f) *Osztag* helyett az irodalomban a *tagrészlet* már előfordul. Miután azonban van tagokra be nem osztott erdő is s nemkülömben előfordulhat az az eset, hogy a tag csak egyetlen osztagból áll, a bizottság a Fekete részéről szintén ajánlott *erdőrészlet* kifejezés mellett foglal állást.

g) Evvel kapcsolatosan felmerült az a kérdés, hogy mi értendő *erdőrész* alatt. A bizottság többsége ezalatt az erdőrészletnél sokkal tágabb fogalmat ért, a nép által külön névvel illetett erdőterületeket, dülőket, a melyekkel a néppel való érintkezés közben helymeghatározás céljából a szakember is él. (Juharos, Bükkös-kut stb.)

h) A kétes képzésű *pagony* szó, mint határozatlan és könnyen nélkülözhető fogalom, az erdészeti műnyelvben mellőzendő.

i) *Vaskos* alatt a köznyelv egészen mást ért, mint eddigi erdészeti műnyelvünk s éppen az oly fatörzseket illetik a vaskos jelzővel, a melyek legkevésbé hasonlítanak a hengerhez. E tekintetben közeledni kellene a közhasználathoz; Fekete a *telided* szót ajánlja, a bizottság azonban hosszabb eszmecsere után a *hengeres* kifejezésben állapodik meg.

k) *Zárlat* helyett a bizottság két új szót fogad el Fekete Lajos biz. tag ajánlatára 1. *Záródás* (Schluss, Bestandeschluss) a fák koronái érintkezési fokának jelölésére és 2. *Sűrűség* (Bestockung) a fatörzsek aránylagos mennyiségének megjelölésére. Mindkét fogalmat az *erdősültség* öleli fel.

Illés Nándor biz. tag a következő kétes szavakra nézve provokálja a bizottság határozatát:

l) *Önvetényülés* rosszul képzett szó helyett Illés ajánlja a *magavetés*-t. A bizottság az *önvetődés* szót fogadja el, de ezzel a maga-összetételű kifejezéseknek nem óhajtja elejét venni (magakelt csemete, magavetett erdő).

m) A külföldi erdészeti kísérleti állomások az erdő fejlettségi fokának megjelölésére nézve megegyeztek, mihez alkalmazkodva a megfelelő magyar kifejezésekben is meg kell állapodni. Erre vonatkozólag a bizottság a következő műszavakat fogadta el:

Anwuchs = *cseprentés* (az egészen fiatal erdő, a csemeték hosszönövekvése még lassu.)

Aufwuchs = *serdülvény* (a hosszönövekvés fellendült, de a záródás még hiányos.)

Dickicht = *surjános* (a záródás teljes beálltával), lehet *vesszős* vagy *suhángos*.

Stangénholz = *rudaserdő* (5—10 cm. vastag törzseknél: vékony rudaserdő, 15—20 cm. vast. törzseknél: vastag rudaserdő.)

Baumholz = *szálaserdő*, (20 cm. mellmagassági átmérőnél vastagabb törzsekkel.)

Megállapodik továbbá a bizottság a következő kifejezésekben: *koroserdő* (Altholz), *tulkoros* (überständig) és *elaggott* (abständig.)

n) A *fokozatos felújító vágás* egyes fokait a következőkben jelöli meg a bizottság: *előkészítővágás*, *vetővágás*, *felszabadítóvágás* (a már megtelepült fiatalos felszabadítására szolgáló vágás). A felszabadítóvágás végső foka, a mely valamennyi koros törzset eltávolítja: *végvágás*.

o) Két állomány elkülönítésére szolgáló vágás (szélveszély elleni védekezés céljából, Loshieb) = *elkülönítő vágás*.

p) A külföldi szakirodalomban gyakori alábbi szakkifejezésekre a bizottság a következő műszavakat fogadja el: Umsäumung = *körülsegővágás*, Saumschlag mit Randverjüngung = *pásztás felújító tarvágás*, Saumschlag = *pásztás tarvágás*.

q) A gyomfák eltávolítását célzó vágás (Läuterungshieb) nevét a bizottság *tisztítóvágás*-ban határozza meg.

r) Az *áterdölés*, *erdölés* és *gyérites* kifejezések körül hosszabb vita fejlődik ki, a melyből kitűnik, hogy az *erdölés* a nép száján lényegesen mást jelent, mint erdőápolási miveletet, s ezért a Durchforstung fogalmának megjelölésére nem alkalmas. Viszont kívánatosnak tartaná a bizottság, hogy ez a kitűnő szó a magyar erdőszeti műnyelvben se hiányozzék teljesen. Ezért, valamint azon okból, hogy az át = durch hozzáfűzését a bizottság még nem tartja elegendőnek arra, hogy az áterdölés szóra a rossz képzés és a germanismus bélyege reáüjtessék, *megtartandónak határozza az áterdölés* szót, a mely ilyenképen nemcsak egy jó magyar kifejezésnek nyit utat a műnyelvbe, hanem a hozzáfűzött fogalmat is

jól megjelöli. Emellett azonban a bizottság a *gyérités* szót ugyanez értelemben szintén megtartandónak véli.

s) *Felnyesés* (Aufästung) helyett *megnyesés* szó fogadtatik el.

Cseti Ottó előadása alapján a bizottság a földméréstan körébe vágó következő műszavakban állapodik meg:

t) *Ordinata* = *rendszer*; *Coordinaták* = *összrendezők*; *libella* = *szintező*; *nonius* = *paránymérő*; *ocularlencse* = *nézőlencse*; *magnestü* = *déllőtü*; *compasz* = *déllősítő*; *limbus* = *szinteskör*; *alhidada* = *mutatókör*; *theodolit* = *szögszabatosító, tőkélyes szögmérő*, *figurans* = *jelmutató*, *photogrammetria* = *fényképes mérés*.

III. Ezzel a bizottság a kétes szavak tárgyalását egyelőre befejezván, kimondta, hogy a további munkálatoknál még felmerülő ily szavak az illető előadó által mindég külön foglalandók és előterjesztendők.

VI. A bizottság azon tagjai, kik szóanyagukat még nem gyűjtötték össze, felkéretnek, hogy azt terjeszszék elő.

V. A legközelebbi ülés napirendjére az erdőrendezéstan körébe tartozó műszók megvitatása tüzetik s az ülés idejének megállapítása az elnökre bízatik.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök az értekezletet berekeszti.

K. m. f.

Bund Károly s. k.
szerk. biz. tag.

Bedő Albert s. k.
szerk. biz. elnök.

IRODALMI SZEMLE.

A legelőgazdaság rendezéséről. (Felolvasta a hétfalusi gazdák gyűlésén 1902. évi február hó 19-én *Téglás Károly* m. kir. erdőmester. Brassó, 1902. a Brassói Lapok nyomdája és könyvkereskedése).

Annak a nagy gazdasági váltságnak, a leküzdésében, mely majdnem országszerte nyomasztólag hat a magyar népre, az erdészlet csak akkor fogja valóban teljes mértékben kivenni a maga részét, ha szaktársaink a szoros értelemben vett „kötelesség“, a rideg hivatalos érintkezés határain túl is kapcsolatot keresnek a néppel. Azt a számos félreértést a melyet gazda-népünk széles körben az erdészlet iránt táplál, csak úgy fogjuk eloszlatni, a gyanakvó, mindenütt furfangot sejtő nép bizalmát csak úgy nyer-